

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

СОЦІАЛЬНІ УМІННЯ І НАВИЧКИ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ – ОСНОВА ЇХНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я І ПРІОРИТЕТ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ

Лесіна Т. М.

Університет Ушинського, Україна

Обґрунтовано базове значення соціальних умінь і навичок дітей передшкільного віку у зміцненні їх соціального здоров'я. Доведено особистісно-професійну впливовість вихователя на становлення дошкільника як суб'єкта соціальної дії. Аргументовано конструктивність вітогенних технологій професійної підготовки студентів до компетентного розв'язання вищезокреслених фахових завдань.

За сучасних умов, коли в українському соціумі спостерігається дезадаптація частки молоді в суспільстві та зниження рівня її соціальної активності через занедбаність соціальної культури, актуалізуються соціально-педагогічні потреби у сформованості таких особистісних властивостей, які є базовими щодо соціального здоров'я особистості. У цьому ракурсі важко переоцінити етап її дошкільного дитинства та сформованість соціальних умінь і навичок – принципово важливої складової ключової компетентності, яка визначає соціальну траєкторію життєдіяльності людини протягом життєвого шляху. Відтак, дбаючи про соціальний добробут і дитини, і держави в цілому, доречною видається чіткість наукових уявлень, з одного боку, щодо розуміння змістового наповнення конструкту «соціальні уміння і навички», а, з іншого – розробка педагогічної стратегії формування у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів здатності розвивати соціальні уміння і навички у дошкільнят.

Маємо зауважити прийнятні на двох моментах. По-перше, щодо принципової важливості розуміти соціальне здоров'я особистості у контексті найновітніших наукових результатів сучасних дослідників (Бобро А.А.), тобто не обмежуватись визнанням впливовості ціннісних орієнтацій на здоровий спосіб життя (О. Ващенко, В. Оржеховська, С. Свириденко та ін.), або осмисленням соціального здоров'я як складової здорового способу життя (Ю. Бойчук, П. Гусак, В. Петрович та ін.). Йдеться про стан гармонійного функціонування особистості, насамперед, у соціальній сфері, унаслідок чого збагачуються її ресурси щодо досягнення самоактуалізації в соціумі, набуття позитивної динаміки у духовному розвитку задля комфортної життєдіяльності як на рівні мікросередовища (дошкільний навчальний заклад), так і макросередовища (суспільство). Відтак, для дитини передшкільного віку (5-6 років) незалежно від того, чи вона перебуває в умовах дошкільного навчального закладу, чи відноситься до «неорганізованих» (за висловом О.В. Ковшар), однаково суттєвим є розвиток у неї життєво важливих соціальних умінь і навичок для забезпечення подальшого шкільного навчання. По-друге, аналіз праць науковців, які безпосередньо або опосередковано вивчали конструкт «соціальні уміння і навички» (А. Богущ, Г. Левковська, С. Литвиненко, Т. Поніманська, Т. Піроженко, Г. Тарасенко та ін.) дозволяють стверджувати про впливовість наявних у дошкільника соціальних умінь і навичок не лише на його соціальне, а й духовне, психічне, фізичне здоров'я.

З огляду на вищезазначене, а також врахувавши напрацювання творчих вихователів-практиків дошкільних навчальних закладів [1], нами розумілась виключна особистісно-професійна роль педагогів-соціологів (і, насамперед, вихователя) у формуванні у дошкільнят соціальних умінь і навичок. Відтак, вага вищої педагогічної школи-основного етапу професіоналізації майбутнього вихователя у вищезокресленому аспекті – розуміється як надто значна, особливо, як стверджують науковці, у зв'язку із специфічністю саме передшкільної освіти дитини дошкільного віку [2].

Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів – предмет посиленої уваги дослідників, а для профільних кафедр вищих шкіл – це майданчик апробації інноваційних підходів щодо конструктивних педагогічних зусиль, спрямованих на професійну ідентифікацію студентів.

Якщо ж виходити із важливості здатності майбутніх вихователів формувати у дітей передшкільного віку соціальні уміння і навички, то цілком правомірно, як засвідчує досвід, стверджувати про важливість формувального впливу на досліджуване явище усього каркасу навчальних дисциплін, які майбутній фахівець засвоює у вищій школі. При цьому ми поділяємо позицію психологів (зокрема, Г. Балла) про характер взаємодії між окремими елементами певних навчальних курсів. Зокрема, така взаємодія характеризується як *лінійна* (коли нові знання сприяють поглибленню вже набутих), *протилежна* у випадку уточнюючої та спрямовуючої функції нових знань по відношенню до вже наявних у студентів), *проблемна* (коли нові знання становлять базу для розв'язання студентами навчального завдання); до того ж *зміст цих зв'язків* теж має свою специфіку, яка відтворює: по-перше, *синхронність* (за умови опрацювання студентом матеріалу суміжних дисциплін одночасно), по-друге, *репродуктивність* (коли засвоєне з інших дисциплін слугує базою); по-третє, *перспективність* (у випадку, коли окреслене питання узагальнено розглядається, а більш докладно вивчається в ракурсі предметної специфіки інших навчальних курсів [3].

Саморефлексія набутого досвіду професіоналізації студентів, які набувають у вищій школі спеціальність «Дошкільна освіта», засвідчує про конструктивність у вищеокресленій площині так званих «вітогенних технологій» (А. Белкін), які мають ключовим таким конструкт: «що було б, якщо...» Наш досвід переконує, що у такий спосіб видається за можливе не лише актуалізувати життєвий досвід студентів, їхні творчі знахідки у навчально-професійній практиці, а й створити необхідні і достатні педагогічні умови для зацікавлення майбутніх вихователів вивченням і використанням прийомів вітагенного навчання з проєкцією саме на окреслений сегмент їхньої подальшої професійної діяльності.

Отже, сформованість у дітей передшкільного віку соціальних умінь і навичок є запорукою зміцнення їхнього соціального здоров'я, а для вихователя дошкільного навчального закладу цей процес, його результативність виступають як важливе особистісно-професійне призначення.

Література

1. Митник О., Рижньова Л., Захаренко Л. Як виховувати дошкільника-діяча // Дошкільне виховання. – 2016. – №2. – С. 6–9.

2. Богуш А. М. Передшкільна освіта: реалії і перспективи // Наук. вісник Миколаївського державного університету ім. В. Сухомлинського: Зб. н. пр. – Вип. 137. – Миколаїв, 2012. – С. 7–12.

3. Балл Г. О. Гуманізація загальної та професійної освіти: суспільна актуальність і психолого-педагогічні орієнтири / Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / за заг. ред. І. А. Зязюна. – К: Вид. «Віпол», 2000. – 639 с.

СТИМУЛЮВАННЯ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ТВОРЧИХ ПРОЯВІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Листопад О. А.

Університет Ушинського, Україна

Сучасні соціокультурні умови розвитку України зумовлюють необхідність модернізації системи професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, яка повинна базуватися на широкому спектрі технологій стимулювання майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до творчих проявів у навчальній діяльності. Креативні техніки в контексті стимулювання студентів до творчих проявів у навчальній діяльності репрезентовано в працях таких зарубіжних дослідників, як Дж. Л. Адамс, Е. де Боно, Р. Ділтс, Х. Йоас, Б. Клег, Р. Крачфілд, М. Микалко, М. Ньольке, П. Слоан, С. Торп, Й. Шерер та ін.

Проблемою стимулювання студентів до творчих проявів у навчальній діяльності протягом багатьох років займався британський психолог, письменник, винахідник, автор терміну «латеральне мислення» – Едвард Чарльз Френсіс Публій де Боно [1]. Протягом довго часу Едвард де Боно працював викладачем в Оксфордському, Лондонському і Кембриджському університетах. Особливий внесок Е. де Боно полягає в тому, що він розробив вправи для розвитку творчого мислення, які допомагають створити на заняттях атмосферу радості, довіри, взаємоповаги, взаєморозуміння, сприяють емоційній підтримці і стимулюють студентів до творчих проявів у навчальній діяльності, дають змогу відійти від шаблону традиційного заняття, зробити навчальний процес більш захоплюючим, урізноманітнити його [2].

Наведемо приклад роботи за методикою «Шість капелюхів мислення» Е. де Боно на заняттях з навчальної дисципліни «Нові інформаційні технології в дошкільній освіті» на факультеті дошкільної педагогіки та психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського». Методика «Шість капелюхів мислення» Е. де Боно це система, яка описує інструмент для групового обговорення та індивідуального мислення з використанням шістьох кольорових капелюхів. Провідними підходами в організації методики «Шість капелюхів мислення» Е. де Боно є: використання різних розумових операцій (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікація, абстрагування тощо); смислотворчість (визначення й породження систем особистісних значень, опосередкованих перетворенням діяльностей відносин і спілкування в діяльність осмислення і творчості); обмін результатами розумової діяльності між учасниками педагогічного процесу; свобода вибору; самореалізація; самоактуалізація; рефлексія. Методика «Шість капелюхів мислення» сприяє формуванню вміння приймати нестандартні рішення, аналізувати й оцінювати свої дії, рівень власної компетентності.

Особливість вправ полягала в тому, що для вирішення завдання майбутнім вихователям необхідно було приміряти шість капелюхів (білий, чорний, блакитний, жовтий, червоний, зелений), кожен з яких відображував особливості життєвої позиції. Якщо студент одягав (заздалегідь зроблений своїми руками) білий капелюх, то його відношення до проблеми повинно було бути